

Slovenski dom

Stev. 191.

V Ljubljani, sreda 23. avgusta 1939

Leto VI

Zahodne velesile hočejo biti do skrajnosti pripravljene:

Angleška vlada zahteva od parlamenta diktatorska pooblastila

Zahteva vlade je edinstvena v angleški zgodovini - Delavska stranka je osnutek pooblastil že odobrila - Novi zakon bo po 24 urah že stopil v veljavo

London, 23. avgusta. m. Včerajšnja važna seja angleške vlade je trajala nad tri ure. Vsi vladni krogi zatrjujejo, da je vlada na tej svoji seji znova sklenila, da Anglija vztraja in bo vztrajala še nadalje pri svojih obveznostih, ki jih je obnem s Francijo dala Poljski. Sklenjeno je bilo tudi, da se takoj skliče parlament na izredno zasedanje in da bo predsednik vlade Chamberlain podal na tem zasedanju važno izjavo o politiki angleške vlade z ozirom na sklenitev nenapadne pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo. Angleška vlada je dalje sklenila, da bo zahtevala skupno s francosko vlado od Rusije pojasnila glede nenapadne pogodbe z Nemčijo ter določeno izjavo, če Rusija sploh želi skleniti zavezniško pogodbo s Francijo in Anglijo. Vladni krogi zatrjujejo, da bo angleška vlada na nedvoumen način pokazal svetu, da je pripravljena vztrajati pri svoji dosednji politiki. Politični krogi so mnenja, da angleška vlada misli s tem na nove vojaške ukrepe.

Pred včerajšnjo vladno sejo je bila tudi seja angleške obrambne vlade. Člane vlade so tedaj, ko so zapuščali sejo, številne množice navdušeno pozdravljale, zlasti pa ministre vojnih resorjev.

London, 23. avgusta. m. Pozno ponoči je bilo izdano uradno poročilo, da bo angleška vlada predlagala parlamentu, ki se sestane jutri na izredno zasedanje, v nujno odobritev zakonski osnutek, po katerem bo vlada dobila izredna pooblastila za izdajanje novih ukrepov v interesu državne obrambe. Dobro poučeni krogi zatrjujejo, da bo zakonski osnutek zelo daljnosežen in da bo vladi nudil izjemna pooblastila, ki jih drugače dobi vlada le v primeru vojne. To bi bil prvi primer v moderni angleški zgodovini, da vlada v mirnem času zahteva od parlamenta izjemna pooblastila, ki dejansko pomeni diktatorsko oblast glede vseh vprašanj državne obrambe. Predsednik vlade Chamberlain je sredi vsem obvestil voditelja opozicije Greenwooda ter mu dal tudi podrobna pojasnila o zakonskem osnutku, ki bo predložen parlamentu na jutrišnjem zasedanju. Greenwood je v imenu socialistične stranke že pristal na to, da parlament izglasuje ta zakon. Zakon bo na ju-

trišnji seji končno veljavno sprejet ter bo v 24 urah že stopil v veljavo.

London, 23. avgusta. o. Sporočilo, izdano po seji ministrskega sveta, pravi med drugim, da je vlada izdala ukrepe za omejitve izvoza nekaterih posebno potrebnih blaga. Dalje pravi komunikate, da je vlada slej ko prej pripravljena ustvariti ozračje miroljubnosti, ker misli, da se vse nesoglasje lahko odstrani z mirnim razgovorom. Toda če bo kljub temu kdo skušal poseči po sili za ureditev spornih vprašanj, je britanska vlada pripravljena in odločena upreti se vsaki sili z vso svojo močjo.

London, 23. avgusta. o. Razpoloženje, ki se je opazilo med ljudstvom, ko so ministri odhajali iz ministrskega seje na Downingstreete, ko so se začele ovacije, se je razširilo tudi na vse politične kroge, ko je izšlo sporočilo o seji ministrskega sveta. Mnogo članov parlamenta je že zbranih v Londonu. Vsi brez razlike pozdravljajo odločnost britanske vlade. Mislijo, da bo opozicija napadla vlado zaradi sedanjega položaja na svetu, toda prav-

nič ni dvoma, da bo parlament sprejel zakonski predlog o izrednih pooblastilih vladi glede narodne obrambe. Vsi središnji listi prinašajo v svojih posebnih izdajah vladno sporočilo, po radiu so ga pa prečitali v angleščini, francoščini, nemščini, španščini in portugalsščini.

Anglija vztraja pri obvezah do Poljske

London, 23. avg. m. Reuter poroča: Izšlo je uradno poročilo, ki pravi, da je bil na seji ministrskega sveta sprejet sklep, da na noben način sklenitev nenapadne pogodbe med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo ne bo vplivala na odločnost obveznosti, ki jih je dala Poljski Velika Britanija.

Prvi varnostni ukrepi

London, 23. avgusta. AA. Reuter: Zaradi izrednih varnostnih ukrepov so v bodoče žice okoli Malte spustili električni tok. Vsa obrambna sila v Malti je pripravljena za vsako morebitnost.

Angleški veleposlanik bo sporočil Hitlerju angleško stališče

London, 23. avg. o. Najnovejša vesti iz Pariza, ki pa niso niti potrjene, niti zanikane, pravijo, da se bo danes dopoldne podal angleški veleposlanik Henderson v Berlinu v Berchtesgaden. Tam se bo sestel s Hitlerjem in mu izročil pismeno sporočilo angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina. Med

temi sporočili se nahaja tudi odgovor londonske vlade, v katerem sporočajo stališče, ki ga bo zavzela angleška vlada do Vzhodne Evrope. Povsem verjetno pa je, da bo zahteval Henderson od Hitlerja tudi razjasnitev o novi nenapadni pogodbi in o sedanjem stališču Nemčije napram Poljski v zvezi z Gdanskom.

Združene države kličejo svoje državljane iz Evrope

Washington, 23. avg. o. Včeraj so imeli predstavniki ministrstva vojske, financ in pravde pod predsedstvom podtajnika v zunanem ministrstvu Wellsa dalše posvetovanje, na katerem so razpravljali o stališču Združenih držav za primer vojne v Evropi. Na tem sestanku so sklenili, da odpokličejo 25.000 ameriških turistov, ki se trenutno

nahajajo na ozemljih, katerim preti vojna nevarnost. Nadalje bodo opozorili 85.000 ameriških državljanov, ki stalno prebivajo na ogroženih ozemljih, da se vrnejo v domovino. Ameriški državljanji, ki so prebivali na Poljskem, so že pred dnevi dobili poziv, naj zapuste Poljsko. Za danes pričakujejo zunanega ministra Hulla, ki bo podpisal potrebne ukrepe.

V Parizu ugibajo, kaj vsebuje nenapadna pogodba glede sosed Nemčije in Rusije

Pariz, 23. avgusta. AA. Havas: Nocojšnje pariško časopisje z vso mirnostjo komentira napoved skorajšnje sklenitve nenapadne pogodbe med Sovjetsko Rusijo in Nemčijo. V splošnem časopisje soglasno ugotavlja, da je še prezgodaj misliti na posledice tega dogodka. Vsiljuje se kot prvo tolmačenje — piše »Paris Soir« — da se Sovjetska Rusija želi umakniti iz Evrope. Morda to dela v upanju, da bo postala razsodnik. Verjetno pa dela to zato, da bi imela svobodne roke na Daljnem vzhodu.

Glede nemške taktike piše včerajšnji »Temps« v svojem uvodniku: Nemčija v položaju, v kakršnem je danes, želi najbrž delovati čim hitreje. Zelela si je preračunane diplomatske uspeha, katerega psihološki učinek bi mogla izkoristiti nemška diplomacija, da bi se na ta način povečal pritisk na Poljsko. Ni dokazano, če je ta račun opravičen. Vprašanje Gdanska se bo vedno postavljalo pod istimi okolnostmi in jantstva, ki jih je dobila Poljska, bodo ohranila svojo

vrednost. »Temps« prav tako pripominja, da Poljska pri organiziranju odpora ni nikdar računala na vojaško pomoč Sovjetov. Časopisje tudi poudarja, da v nemško-sovjetski pogodbi ni nič posebnega novega, ter omenja, rapalsko pogodbo, ki še vedno velja. Na drugi strani se časopisji zanimajo za japonsko reakcijo. »Journal des Debates« med drugim pravi, da še ni rečeno, da dogodki ne predstavljajo za Nemčijo kake neugodnosti.

Moskva, 23. avgusta. AA. Ker s sovjetske službene oziroma poluradne strani še ni nobenih podatkov, ugibajo v moskovskih diplomatskih krogih in v drugih tujih krogih, kaj bosta Sovjetska Rusija in Nemčija nudili druga drugu pri sklepanju nenapadne pogodbe in kakšna bodo obojestranska jamstva za spoštovanje tega pakta. Zelo zanimajo tudi za vprašanje, če bosta Nemčija in Sovjetska Rusija sklenili kaj novega tudi glede držav, ki so neposredne sosedne Nemčije in Rusije.

„Preobrat v Evropi in v mednarodnih odnosih“

pravi nemška uradna razlaga o nenapadni pogodbi med Rusijo in Nemčijo

Berlin, 23. avgusta. AA. »DNB«: »Nemška diplomatska in politična korespondenca« obsežno razpravlja o novem razvoju, ki je nastal v razmerju med Nemčijo in sovjetsko Rusijo in ugotavlja, da je to zbudilo v Nemčiji vtis velikega zadovoljstva. Vnaprej je bilo jasno, pravi »Korespondenca« dalje, da se bo z ureditvijo gospodarskega razmerja zgradil most med obema državama. Nekateri države so, kakor je znano, žrtvovali trgovino svojim političnim stremeljenjem in si postavile pravilo, da bodo umetno ustvarile težkoče v škodo trgovskega prometa. Gospodarski dogovor med Nemčijo in sovjetsko Rusijo ima namen po načrtu izpolniti oboje narodno gospodarstvo in zato predstavlja dragoceno dopolnilo dogovora, ki ga je Nemčija sklenila med drugimi državami na polju mednarodne trgovine. Nemški narod dovolj dobro pozna prizadevanje raznih držav, da se upre njegovemu razvoju in njegovemu obstoju sploh. Kot prvi dokaz tega je vredno omeniti bianko-menio, ki jo je demokratski zahod izstavil Poljski in ki vsak trenutek lahko sproži spopad z Nemčijo. Nenapadni pakt, ki ga Nemčija in sovjetska Rusija hočeta skleniti, pomeni že danes za mednarodno javnost popoln preobrat v vsem evropskem položaju in mednarodnih odnosih. Zato bodo mnogi prišli do spoznanja, da vsi narodi nočejo, da bi jih izrabljali proti Nemčiji, in da niso vse države voljne segati na tuje povelje in za tuje koristi po kostanj v žerjavico. Razmerje, ki se zdaj ustvarja med Nemčijo in sovjetsko Rusijo, bo kljub neza-

dovoljstvu mnogih ustvarilo razočaranje pri tistih političnih, ki rovarijo pod krinko nekakšne mirovne fronte in ki se zavzemajo za preventivno vojno in pri rušitvi miru vseh odtenkov. Toda obnem bo to novo razmerje med Nemčijo in Rusijo pomenilo za vse izmed njih resen opomin. Vsi tisti narodi, ki so bili v nevarnosti, da bi jih v kakršni koli obliki zlorabila takšna politika, bodo pa občutili veliko olajšanje zaradi popuščanja in odstranitve napetosti med obema velesilama, napetosti, ki posega tudi v življenjski prostor teh narodov, ki naj bi jih pritegnili v tako imenovano »mirovno fronto«.

Ribbentropova naloga je obsežnejša

Berlin, 23. avg. m. Zunanji minister von Ribbentrop je včeraj ob 22 odletel proti Moskvi. Vse informacije, ki so jih v Berlinu na merodajnih mestih dobili tuji časnikarji, kažejo, da sovjetsko-nemška pogajanja daleč presegajo cilj navadne nenapadne pogodbe. Nemški zunanji minister von Ribbentrop, ki je včeraj odpotoval iz Salzburga ter bo danes prispel v Moskvo, se verjetno pred soboto ne bo vrnil v Berlin. Že to dejstvo dokazuje, da novi razgovori z Molotovim predstavljajo obširno izmenjavo misli o številnih vprašanjih. Na drugi strani pa politični krogi zatrjujejo, da bo pred soboto težko prišlo do razčiščenja nemško-poljskega spora.

Nov pakt med Anglijo, Poljsko in Turčijo

Carigrad, 23. avg. m. Po poročilih, ki prihajajo semkaj iz Londona in ki jih je objavilo tudi tukajšnje časopisje, bo baje v najkrajšem času podpisana pogodba med Anglijo, Poljsko in Turčijo. Določbe, ki jih bo vsebovala ta pogodba, so že gotove in predvidevajo medsebojno pomoč na podlagi reciprocitete.

Vesti 23. avgusta

Mednarodni velesejem je odprl turški trgovinski minister v Smirni. Velesejma se udeležuje tudi naša Jugoslavija poleg Francije, Rusije, Poljske, Italije, Anglije, Irana, Grčije, Romunije, Belgije in Palestine. Sodelovanje pri tej razstavi naj bi bilo v znaku gesla »mir na znotraj in na zunanje, kakor ga proglašata turška zunanja politika.

Nov sporazum glede odplačevanje predvojnih posojil je sklenila Romunija. Nekaj posojil bo plačala v višini 47%, nekaj pa v višini 63 odstotkov.

Nemški finančni minister grof Schweru-Crossigk je prišel v Rim obiskat italijanskega finančnega ministra. Italijanski prosvetni minister Bottati pa se je odpeljal na Dunaj, kjer bo prisostvoval visokošolski olimpijadi.

Vse angleške vojne ladje, kar jih je bilo v Aleksandriji, so dobile ukaz, da morajo v 48 urah odpluti v vzhodni del Sredozemskega morja, kjer bodo ostale dalj časa.

Zblizanje med Nemčijo in sovjetsko Rusijo so sprejeli Kitajci kot dober znak, da se bo Nemčija nehala vezati z Japonsko in da se bo zato v Evropi čutil ruski vpliv v protijaponskem smislu. Japonci pa nasprotno trdijo, da se bo Rusija približala trkotu Rim-Berlin-Tokio in da se Kitajska nima nič dobrega nadejati od novega položaja.

Svoj list so začeli izdajati Italijani v Sanghajju. List nosi naslov »Marco Polo« po slavem italijanskem popotniku v srednjem veku, ki je prepotoval vso Azijo in svoje vtise popisal v posebni knjigi. Novi italijanski list prinaša članke v italijanski, nemščini in francoščini.

1345 letalskih motorjev je naročila francoska vlada v ameriških letalskih tovarnah. Francoska vlada je sedaj sporočila, da je naročilo nujno, in da naj ameriške tovarne izdelajo pohotito. Do sedaj je Francija že prejela nekaj čez 600 letal iz Amerike, zdi se pa, da so neizvršena še velika njena naročila.

Ameriške letalske tovarne so preobremenjene z naročili za tuje države in Združene države. Tovarne imajo za 300 milijonov dolarjev novih naročil.

Grška vlada je poklicala k orožnim vajam vse rezervne častnike suhozemne vojske letnikov 1935 in 1936. V službo morajo priti v soboto.

Na otoku Santomir blizu Grčije je začel spet delovati majhen vulkan. Delovanje pa se iz dneva v dan čuti vse močnejše, zlasti pa v malem pristanišču Sv. Jurija, kjer je toplota dosegla že 56 stopinj. Del pristanišča pa je zalila voda.

Novih 900 judovskih beguncev se je pripeljaljo z ladjami do palestinske obale in se izkrcalo ob kopališču blizu Telaviva. Ker priseljenci niso imeli dovoljenja za bivanje v Palestini, jih je policija prišla in namestila v Haifo in v taborišče Saratan.

O zbiranju poljskih čet ob vseh nemških mejah poročajo nemški časopisi. Poudarjajo pri tem, da pomeni zbiranje poljskih čet čedalje večjo napetost, ki ni daleč od nove nevarnosti.

Šef mladonemške stranke na Poljskem, senator Wiesner je prispel v Gdansk. Pred nekaj dnevi je bil Wiesner prijel in zaprt, kmalu nato pa so ga poljske oblasti izpustile.

Tudi na Holandskem bodo pridržali v vojašnicah do nadaljnjega vse rezerviste obmejnih in obalskih čet, kakor tudi rezerviste letalce, čeprav jim te dni poteče rok vojaških vaj.

Najnovejši politični dogodek ni prav v ničemer vplival na razpoloženje na londonski borzi. Tečajji so ostali na stari višini. Pač pa so se motnje pokazale na borzah v ostali Evropi, predvsem pri cenah zlata.

O novih hudih spopadih poročajo z mandžursko-mongolske meje. Japonsko poročilo pravi, da je včeraj prišlo štirikrat do letalske bitke med sovjetskimi in japonskimi letali. Japonci spet pravijo, da so zbili na tla kar 97 sovjetskih letal.

Konferenca držav, podpisnice mednarodne konvencije v Oslu, se bo začela danes v Bruslju pod predsedstvom belgijskega ministrskega predsednika Pierlotta. Pri konferenci bodo sodelovale Danska, Finska, Luksemburg, Holandija, Norveška, Švedska in Svica. Splošno mislijo, da bodo skušale te nevtiralne države posredovati v sporu med evropskimi velesilami.

Veliki turški manevri v Trakiji so se v ponedeljek končali. Zmagala je tista armada, ki je imela nalogo preprečiti napad na turško ozemlje. Po končanih manevrih je bila velika parada v Odrinu, kateri so prisostvovali poleg predsednika turške republike tudi vojaški odposlanci tujih držav.

Pisma iz najmanjše in najmlajše slovanske države: Heroj Milan Rastislav Štefánik

Šele leta 1860 se je razcvetelo narodno gibanje in prineslo v naslednjih letih privatne gimnazije, slovanske znanstvene družbe z Matico na čelu, celo vrsto novih pisateljev itd. Madžarski pritisk je sicer še zadušil ogenj, ki je žugal uničiti nenaravno tvorbo svetoštefanske kronске vladavine, a boj za osvobodjenje se je razveljaval znova v svetovni vojni, ki je takoj, ko se je začela, postala vojna za osvobodjenje avstroogrških Slovanov. Posebna soba hrani spomine na legije, v katerih so se borili tudi Slovaki: orožje, zastave, slike, zapiski, razglasi, časopisi, dokumenti itd. Posebej je tu poudarjen slovaški narodni heroj Milan Rastislav Štefánik, prvi vojni minister Češkoslovske republike. Štefánik je bil po poklicu zvezdoslovec v Franciji, doma iz zapadne Slovaške, ki je takoj stopil v francosko armado, da se bori proti centralnim velesilam. Ko so se osnovale legije, je postal Štefánik njihov vrhovni poveljnik. Kot vodja vseh češkoslovaških legij je postal tudi prvi vojni minister. Ko se je vrnal v Bratislavo kot minister iz Italije, je nad Bratislavskim letališčem začel goreti njegov zrakoplov in Štefánik se je ubil. Muzej hrani ostanke njegovega letala, njegove zapiskane, osebne spominke in mnogo fotografij. Posebej oddelek tvori gradivo iz dni prevrata, zlasti kar se ga nanaša na martinsko deklaracijo o zedinjenju Slovaške s Češko.

Umetniško dragocene so zbirke orožja, predmeti umetne obrti, cerkvene zbirke in zbirke iz zgodovine čehov. Tu je cela vrsta stenskih ur iz 16. in 17. stol., izrezljane pipe, posodje iz čina, strelno orožje, turško in črnogorsko, iz 17. stol., sablje Kurucov, pištole in revolverji, cerkvene vezanine, relikviarji, gotske plastike, poznogotsko rezbarstvo, kipci in kipi zlasti iz dobe baroka, tuja in domača keramika, fajansa in porcelan, in kot zaključek te umetne obrti sodobna umetna figuralna keramika iz Modre, ki ima posebej tovarno za slovsko keramiko. Če mimogrede omenim izredno bogati prazgodovinski in zgodnje zgodovinski oddelek ter numizmatično zbirko, kar vse more zanimati strokovnjaka, naj pridem k najbogatejši in tudi najzanimivejši zbirki slovanskega narodnega muzeja, k narodopisnemu oddelku. Ta oddelek je srce vsega muzeja in za tuja, ki išče podobo slovanskega ljudstva, gotovo najbolj poučen in nad vse zanimiv. Viktor Smodej.

Nenavadna nesreča

Hrast se je podrl na osebni avtomobil ter poškodoval ravnatelja

Maribor, 22. avgusta.

Včeraj popoldne se je pripetila na cesti med Poljčanami in Slovensko Bistrico nenavadna nesreča, ki bi bila skoraj zahtevala še človeško življenje. Na osebni avto, ki se je peljal iz Rogaske Slatine v Maribor, se je podrl debel hrast, ki je avto popolnoma strl. vozača pa je težko poškodoval. Na Križanvrhu so podirali v gozdu poleg ceste hraste. Več dreves so že podrli, pa so vsa naravnala tako, da so padla v gozd, v stran od ceste. Ko so pa zagali najdebelejši hrast ter so deblo že skoraj izpodžagali, se je začelo po cesti brnenje avtomobila. Ker se je hrast nevarno majal ter je vse kazalo, da se drvjarjem ne bo posrečilo, da mu usmerijo padec proč od ceste, je skočil eden od delavcev na cesto, da bi avto ustavil. Mož pa je obdržal pri tem sekuro v roki ter je z njo mahal na vse pretege proti avtomobilu. To je avtomobilista očitno preplašilo. Ni razumel, da ga hoče drvjar ustaviti zaradi tega, ker

mu preti nevarnost, mislil je pač, da ima opravka s kakšnimi napadalci, pa je zaradi tega z vso silo pritisnil na plinski pedal ter pognal avto naprej. V tistem trenutku pa je tudi že zahreščalo ter je hrast z vso težo tresnil na tla ter se prevrnil čez cesto. Mogočno rogovi-lasto vejevje drevesa je priletelo na avto ter ga popolnoma zdrobilo. Avtomobilist je obležal s hudimi in nevarnimi poškodbami nezavesten. Zlomilo mu je ključnico ter je dobil močan pretres možganov. Kmetje so ga zanesli v bližnjo hišo ter ga z vodo in žganjem spravili spet k zavesti, eden pa je odtel na bližnjo telefonsko postajo ter priklical mariborske reševalce, ki so poškodovanega odpeljali v Maribor ter ga na njegovo željo spravili v sanatorij dr. Černiča. Ponesrečenec se piše Mumič ter je ravnatelj zagrebške ekspozitne družbe Gimpex. Peljal se je iz Rogaske Slatine v Maribor, pa ga je na poti zadela res nenavadna in nepričakovana nesreča. Avto mu je popolnoma razbilo, da ga bo težko popraviti.

Razne zanimivosti izpred sodišča

Ljubljana, 23. avgusta.

Notranjskino Justične palače so začeli popravljati in prenavljati. Napeljujejo tudi nov telefon. Sobe belijo in uprava palače skuša sodišče modernizirati. Sedaj kljub hudim pasjim dnevom se pojavlja po hodnikih živahno vrvenje. Zemljiško-knjižni urad, ki je imel doslej nekakšen mir pred strankami, je tudi oživel in stranke dnevno prihajajo v večjih skupinah, da gledajo debele knjige, da premotrijo razne listine in da študirajo katastrske mape. Zemljiško-knjižni urad je dosegel doslej že nad 6500 poslovnih številk.

Na okrajnem sodišču se živahno razvijajo različne pravde, močno je zabarikadiran izvršilni oddelek, kjer je za prihodnji mesec razpisanih več dražb raznih posestev v mestu in okolici.

Letos okrajno sodišče zaznamuje že nad 1010 stanovanjskih odpovedi. Samo za avgustov selitveni rok je bilo podanih nad 200 odpovedi. Sedaj v avgustu so hišni lastniki že odpovedali 65 strankam stanovanja za september, oktober in november. Odpovedi se nanašajo večinoma na mala stanovanja, obstoječa iz 1 ali 2 sob, kuhinje in pritliklin. Hišni gospodarji odpovedujejo stanovanja revnejšim slojem in materialno šibkejšim, ki dostikrat ne zmorejo niti toliko, da bi mogli plačati stanovanja, kajti njih zasluzki so redki in minimalni. Stanovanja so bila največkrat odpovedana zaradi neplačila najemnine. Nekateri gospodarji so odpovedali strankam, ker so delale v hiši nered, povzročale prepir in žalile gospodarja ali njegovo družino. Take stranke so pač veliko breme gospodarju in drugim najemnikom, ko delajo zrago, zdrabo in prepir. Take stranke pa so navadno tudi zelo hudobne, kajti takoj lete na sodišče za vsako malenkost in iščejo zadoščenje svoje časti in se tudi krčevito upirajo proti sodno podani odpovedi in navadno pride od tega, da mora gospodar celo apelirati na sodne izvršilne organe, da takim strankam odnesejo njih pohištvo in stvari na cesto. Nato delajo velikanski kraval. Moramo pa tudi povedati, da so nekateri gospodarji zelo sitni in strankam nagajajo, kolikor le morejo. Od njih zahtevajo vse nemogočnosti, sami pa nočejo dati nikakih ugodnosti strankam.

So bili primeri, ki bi strankam bilo stanovanje odpovedano, ker je bila hiša prodana in je novi gospodar najemnikom odpovedal, ker je stanovanja rabil za svojo družino in za svoje sorodnike. V takih primerih je novi gospodar v predlogu kratko in bahato navedel: »Sem novi lastnik in rabim sam stanovanje.« Nekateri gospodarji pa so v odpovedih navajali: »Zaradi prenavljanja in preureditve hiše. Hiša je v zelo slabem stanju.« Mnogi gospodarji se dosledno drže hišnega reda in strogo vodijo kontrolo nad najemniki, njihovimi družinami. So nekaki diktatorji in nadzorniki nad življenjem in nehanjem najemnika. Taki gospodarji absolutno ne trpe, da bi stranke sprejemale podnajemnike. Takoj v tem primeru sledi odpoved. Nekateri stranke so se morale izseliti, ker so prirežale po noči razne vesele prireditve, orgije in so se pri njih ehajali smljivi tip, veseljaki in ponočnjaki. Tja so zahajale tudi žensčine različne starosti. Nekje na periferiji mesta je bila pravcata

Vpisovanje v enoletno državno priznano trgovsko učilišče »Christofov učni zavod« — s pravico javnosti — Ljubljana, Domobranska cesta 15, so vrši dnevno dopoldne in popoldne. Šolska izvestja in novi ilustrirani prospekti brezplačno na razpolago pismeno ali osebno. — Največji in najmoderniji zavod te vrste v državi. Novo šolsko poslopje! Edinstvena strojepisnica s 50 pisalnimi in računskimi stroji. Zavod je potrjen od ministrstva s pravico javnosti (veljavnost izpričeval, rodbinske doklade, železniške karte). Šolnina zmer-na. Zahtevajte prospekt.

Skrivnost smrtne megle

S tresočimi okornimi rokami je Devorny dvignil zgornji del telesa umrajočega. Njegova roka pa je tipala zadaj za umivalnikom in skušala doseči posodo z vodo.

»Oprostite mi,« je prosil s presunljivim glasom. Toda nič, noben še tako neznan blesk v mrtvih očeh ni kazal, da bi mrtvec te zadnje dobrohotne besede slišal in razumel.

Počasi se je Devorny zravnal. Z blodnim pogledom je strmел v majhno stensko zrcalo nad umivalnikom. Videl je kot zid bel obraz in čelo, na katerem so se blisketale kapljice potu, in oči... tako, točno tako so morale izgledati oči morilca...

Detektivova roka se je dvignila proti čelu, potegnila enkrat dvakrat sem in tja. Kot mora ga je težila zavest krivde, take krivde, ki se ne da nikoli več popraviti. Počasi se je nagnil nad negibno Bellorinijevo telo in zatisnil oprezno veliki in očitkov polni očesi, ki sta bili obrnjeni proti stropu in nemo obtoževali.

In nato se mu je posrečilo obvladati se. S silo je potisnil svoje misli v drugi tir. Treba je vendar hiteti! Vsaka minuta je dragocena.

Iz mrtvečevega žepa je vzel svetilko, stopil ven proti vratom skozi pivnico na prosto. Previdno se je bližal prostoru pred oknom, kjer je še nekaj minut prej moral stati morilec. Nekje čisto v bližini je slišal vpitje in klicanje. Tu pa tam so se zasvetile luči... Oh! Ljudje so slišali strele in iskali... Takoj bodo ljudje tukaj. Poklicali bodo policijo, ki za bo izpraševala in ugotovila njegovo ime in poklic.

42

Nel To se ne sme zgoditi! Z enim skokom je bil Devorny pred oknom. Pogledal je samo enkrat in hitro na tla, — nato pa proč!

Njegova svetilka je zagorela. Umaknil se je. Nekaj temnega neprijetnega je ležalo tam. Človek! Moški!

Urno se je Devorny obrnil. Obraz mladeniča, ki je komaj odrasel deškim letom, mu je zijaal nasproti — hladno in negibno. In v levi senci je bila majhna okrogla luknja. Luknja, prav tako majhna in točno tako okrogla kot luknja v belem suknjiču Bellorinija.

»Za vraga! Tukajle nekje je vendar moralo biti!« je zavpil nek zamolkel glas v neposredni bližini.

Niti sekunde ne sme več zgubiti! Devorny je urno skočil za grmič. Previdno je gledal naokrog. Aha, tam že prihajajo — pet, šest temnih postav v svetilkami v rokah. Na svoje presenečenje je Devorny videl, da prihajajo naravnost proti njemu. Ne, tukaj ne sme ostati. Grmičje ni bilo zadosti gosto, da bi ga ščitilo pred svetlobo teh svetilk.

Potrebno je bilo takoj narediti sklep, sicer bo prepozno. Še je imel deset korakov naskoka...

Kot ververica je Devorny planil preko napol temne ceste in jo udaril po stranski cesti. Tekel je kot bi šlo za celo življenje.

In res je šlo za njegovo življenje! Takoj so ga morali opaziti. Zadoneli so strelji.

Tu! Tu so spet hiše! Devorny je bežal za ogli. Čim več oglov, toliko bolj varen je bil. Toda ne, nič ni pomagalo. Zmehrom bližje so bili grozeči glasovi... Zdaj pa zdaj bodo ljudje planili iz hiš in potem se ne bo dalo narediti nič več...

Kot črna in neprijetna pošast je stal tam na oglu nek avtomobil. Ne, še bolje: avtomobil je počasi vozil...

Sport v zadnji minuti

Hermann Lang, sijajni nemški avtomobilski dirkač, je včeraj v Bernu k svojim letošnjim velikim uspehom prispeval še enega. Zmagal je v 6. »Veliki avtomobilski nagradi Švice«. Njegov rojak Caracciola je prispel na cilj približno 100 metrov za njim ter se plasiral na drugo mesto. Lang bo startal tudi na avtomobilskih dirkah za »I. Veliko nagrado Jugoslavije 1939.«, ki bo letos septembra v Belgradu.

Anglija: Francija, meddržavna nogometna tekma, bo odigrana dne 2. maja 1940. v Parizu. Angleška nogometna zveza je nadalje ugotovila na svojem zasedanju, ki je te dni v Londonu, še naslednje termine mednarodnih tekem: 15. novembra Anglija: Wales, 8. novembra Anglija: Škotska v Londonu in Anglija: Romunija, 6. decembra v Sheffieldu. Te tri tekme bod odigrane letos.

Nemec Kaindl postaja vedno boljši v teku na 3000 metrov čez papreke. Na lanskem evropskem prvenstvu je bil drugi za Švedom Larssonem s časom 9 min. 19 sek. 2 des. V Stuttgartu je letos 30. julija pretekel to progo v istem času. Včeraj pa je postavil nov nemški rekord v teku na 1500 m in sicer s časom 3 min. 50 sek. 2 desetinki. Kaindl je, kakor domnevajo poznavalci, od vseh specialistov za tek čez zapreke najhitrejši in bo imel v tej svoji prednosti na prihodnji olimpiadi sijajno orožje v boju proti tekmečem.

Prvi športni bazen so začeli po večletnih razpravah graditi v Zagrebu. Športno kopališče bo na Savi in bo merilo v dolžino 50 m, v širino 20 m. S tem bo ustrezno športnim predpisom. Svoj čas so se pojavljali glasovi, da bo mesina občina prevzela nase to breme, ki bi bila nazadnje tudi dolžna, da uredi tako vprašanje. Iz pričakovanj pa ni bilo nič, pač pa se je dela lotil SK Maraton, kateremu je občina dala 350.000 din podpore. Kopališče bo veljalo poldrug milijon dinarjev.

„Ubijalec mož“, H. Armstrong - premagan!

Končno je bil premagan tudi »ubijalec mož«, Henry Armstrong! Snoči, 22. t. m. ob desetih zvečer sta se v borbi za naslov svetovnega prvaka v lahki kategoriji pomerila v Yankee-Stadiumu v New Yorku Henry Armstrong in Lou Ambers (čigar pravo ime je Luigi Ambrosi — po rodu Italijan). Pred 30.000 gledalci je Lou Ambers po točkah premagal sijajnega boksarja-črnca, Henryja Armstronga.

Ljubljana od včeraj do danes

Ze stari ljudje so poslali izrek, da o šmar-nih mašah dan pričanja z meglo. Jutranja megla napoveduje lepo vreme. Njihova »modrijač« je bila prav gotovo utemeljena na dolgih opazovanjih in izkušnjah in se je izkazala. Dnevi zdaj res pričenejajo z jutranjo meglo, ki se razkadi takole po sedmi uri enkrat in pokaže jasno nebo ter da soncu besedo. Zdaj bo ob lepem vremenu večji del vsako jutro megleno; počasi gremo proti septembru, mesecu, ko se megla dvigne šele pozno dopoldne in ko smo deležni najlepših dni v letu.

Še vedno patrone iz svetovne vojne

Več kakor dvajset let je že minilo, odkar je minula svetovna vojna. Po svetu okrog dandanašnji epet rožlja orožje za nov boj, nove granate se kopčijo, novi topovi stoje po supah, orožarne noč in dan delajo nove puške, strojinice, letalske tovarne grade letala, milijoni in milijoni nabojev čakajo, da bodo uničevali. Zemlja pa še vedno hrani evinčeni žolod iz pretekle vojne. Kako čudno se človeka doimi zdaj, ko se toliko govori o vojni in vojskah, kadar nenadoma še vedno zasliši vest, da se je tu ali tam spet kdo ponesrečil s patrono ali izstrelkom, ki je ležal v zemlji brez škode prav od zadnje svetovne vojne, ki je načela že pred dvajsetimi leti. Pa še vedno se dogajajo take nesreče! Prav včeraj je bil v ljubljansko bolnišnico sprejet Lukančič Franc, pastir pri posestniku Kogovsku v Zaplani. Lukančič je brskal po stari patroni, ki mu je nenadoma eksplodirala v rokah. Dobil je hude poškodbe po rokah in po prsih.

V bolnišnico pa so bili včeraj sprejeti še nalednji ponesrečenci: Ramo Hikič, delavec pri podjetju inž. Dedka. Na cesti v Jepercu, tam kjer zdaj delajo, ga je zadel v trehuh vagonček in ga močno pretisnil. Anton Velkavrh, hlapec pri Remcu na Dobrovi, je padel s konja ter si zlomil roko. Neznani kolesar je povozil hčerko posestnika iz Ulake pri Blokah, Slavko Krašovec. Hude notranje poškodbe je dobila Ivanka Drčar, hčerka poljskega dinarja iz Domžal. Povozil jo je avtomobil.

Slovinci iz Francije so nas obiskali

V Ljubljano je včeraj prišlo okrog 200 naših rojakov, ki žive v Franciji. Vodila sta jih na potu izseljenski duhovnik g. Grima ter izseljenski

Forster razglaš, da svobodnega mesta Gdanska kmalu ne bo več

Gdansk, 23. avg. m. Kongresa nemških pravnikov v Sopotu se je udeležil tudi voditelj gdanskih narodnih socialistov Forster ter imel pri tej priliki tudi krajši govor. V njem je med drugim poudaril tole:

»Tu smo se zbrali v trenutku, ko se obstoj svobodnega mesta Gdanska približuje svojemu koncu.«

Forster je bil dobro razpoložen ter se neposredno ni dotaknil vprašanja nemško-sovjetske nenapadalne pogodbe. Govoril je vsega skupaj le pet minut ter je med drugim še dejal:

»Iz obstoječe napetosti lahko sklepamo, da smo na važnem razpotju. Lahko rečem, da smo se zadnjič sestali v svobodnem mestu Gdansk.« — S temi besedami je Forster določno napovedal, da bo gdansko vprašanje v najkrajšem času rešeno.

Poljska je mirna

Varšava, 23. avg. m. Poljsko časopisje včeraj ni objavilo nobenih vesti, ki bi bile naperjene proti Nemčiji. Politični krogi zatrjujejo, da Poljska hoče na ta način zavzeti čim pametnejšo taktiko, da bi zahodnim veselilam dokazala, da ne želi izzvati Nemčije. Poljski uradni krogi čakajo na izid in sklepe seje angleške vlade. Razen tega hočejo Poljaki dokazati, da ne precejujejo nenapadalne pogodbe med Nemčijo in Rusijo. Prva poročila o sklenitvi nenapadalne pogodbe so v varšavskih krogh — kar je čisto naravno — vzbudila veliko presenečenje. Čeprav ima tudi Poljska s Sovjetsko Rusijo podobno pogodbo, bo vendar morala del svojega vojaštva poslati na poljsko-rusko mejo, tistega vojaštva, ki ga je zadnje čase postavila na nemško-poljsko mejo.

Japonska je bila presenečena

Tokio, 23. avg. o. V japonskih vladnih krogh je napravila vest o nenapadalni pogodbi med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo veliko presenečenje. Takoj, ko so bili obveščeni o namenu Nemčije, se je sestala japonska vlada in sklenila, da bo nemudoma zahtevala od japonskega veleposlanika Ošima, naj doli pojasnilo v nemškem zunanem ministrstvu. Kakor poroča agencija Domei, se je Ošima sestel včeraj z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom ter mu je razložil zahteve japonske vlade. O tem sestanku ni bilo izdano nobeno sporočilo, niti ni bilo mogoče izvedeti, kakšen odgovor je dobil. Najbolj značilno pa je to, da noben japonski list ne komentira nemško-ruske pogodbe.

Drobne

Praga, 23. avg. m. Reuter poroča: Podpredsednik vlade češko-moravskega protektorata dr. Chavelka je časnikiarjem dejal, da bi nenapadalna pogodba med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo mogla ugodno vplivati na češko stvar. Poročajo tudi, da je bil snoči sklican velik shod v Bratislavi, na katerem so udeleženci zahtevali, da se vrnejo Slovaški vsi tišči kraji, ki jih je zasedla Poljska.

Pariz, 23. avgusta. AA. Havas: Iz Moskve poročajo: Doumenc in Plankett sta s člani francoske in angleške vojaške misije obiskala Kremelej. Konferenca francoskih, sovjetskih in angleških delegatov je na programu za 18. uro.

Königsberg, 23. avgusta. AA. Havas: Na vožnji v Moskvo je letalo, s katerim se pelje v Ribbentrop, pristalo snoči ob 23.30 na letališču v Königsbergu.

Berlin, 23. avgusta. AA. DNB: Londonski dopisnik »DNB« je izvedel, da se bo kralj Jurij VI., ki se pravkar mudi na gradiču Balmoralu na Škotskem, vrnil jutri v London. — Njegova vrnitev je v zvezi z mednarodnim položajem.

London, 23. avgusta. AA. Havas: Lord Herbert Samuel, vodja liberalne opozicije v lordski zbornici, je govoril po radiu. Njegov govor je bil namenjen Združenim državam. Med drugim je dejal: »Britanski narod je miren, enoten, odločen in pripravljen pogledati v oči dogodkom, ki se utegnejo zgoditi jutri, prihodnji teden, ali pa prihodnji mesec.

da je zraslo nekje prav lepih velikih pet jurčkov, ki jih je odtrgal neznan kdo, tudi tega seveda očka Narod ne ve in ne ve.

Po točnih ugotovitvah se je skoraj polovico Škofjelčanov udeležilo Kongresa Kristusa Kralja v Ljubljani. Kongresa se je udeležilo z otroci vred malo manj kot 1300 oseb, kar je za naš kraj res lepo število.

Ne da bi trenutek premišljeval, je skočil Devorny proti vratom in jih odprl. Nek moški v šoferski obleki je sedel ob volanu. Ze je dvignil detektiv pest, da bi ga pobil na tla, ko se je voz nenadoma odtrgal, a Devorny se je moral krepko prijeti, da ni odletel ven.

»Preklete!« se je zadril, kajti tri, štiri krogle so zaživžgale tik mimo njegove glave.

»Prosim, vsedite se v notranjščini voza, siri!« je dejal šofer malomarno. »Mislim, da je tam varnejše.«

XX.

Bolj presenečen kot vzradočen se je Devorny pokoril povabilu. Vse se je zdelo natančno tako, kakor da bi šofer tukaj čakal nanj. Morda pa je kaka zamenjava? V tem trenutku mu je prišla na vsak način zelo prav...

En sam pogled skozi malo zadnje okno ga je prepričalo o tem, da so njegovi zasledovalci spoznali brezuspešnost svojih naporov. Tudi streljali niso več... Tako, sedaj je zavil voz okrog ogla. Torej je nevarnost prestal.

Detektiv se je udobno naslonil na mehke blazine. Toda le za nekaj sekund se je prepustil prijetnemu občutju, da je skrit. Nato je previdno potegnul iz žepa samokres in naperil cev proti šoferju.

»Cujte me dobro vi, mr. X.« je dejal mirno. »Kdorkoli ste in iz katerega koli razloga boste storili natančno tisto, kar vam ukažem!«

Molk. Avtomobil je drvel skozi mirne, tihe in prazne ceste. Sedaj je dosegel spet glavno cesto, se obrnil znova na desno, nato na levo... Devorny je spoznal, da sta v isti okolici vozila okrog in okrog.

Šola za fašistično politično vzgojo

Prednost pri sprejemanju v to šolo bodo imeli tisti, ki so se udeležili abesinske in španske vojne

Tajnik fašistične stranke Starace je pred nedavnim izdal odlok, po katerem se odpre v Rimu na novem »Mussolinijevem trgu« šola za fašistično politično vzgojo. Slušatelji bodo morali obiskovati to šolo dve leti, t. j. štiri semestra. Pouk se bo začel na tej šoli letos 29. oktobra, dan pozneje, ko bodo po vsej Italiji proslavljali 17. obletnico pohoda na Rim. Za slušatelje te šole bodo sprejeti samo oni fašisti, ki še niso dopolnili 28. leta starosti, ki so odslužili vojaški rok in so se usposobili pri pokrajinskih tečajih politične vzgoje, ali pa so se kvalificirali pri fašističnih visokošolskih natečajih, dalj časa delovali v fašističnih organizacijah, ali pa prejeli diplomano na Akademiji visokošolske mladine. Prednost imajo tisti, ki so se udeleževali vojne v Abesiniji ali v Španiji. Za to šolanje bo moral vsak slušatelj plačati 4800 lir na leto, siromašnim dijakom pa bodo podelili tudi številne podpore.

Učni načrt za obe leti obsega: 1. Fašistično vedo, 2. Zgodovino fašistične revolucije, 3. Ustroj in funkcijo fašistične stranke in od nje odvisnih

organizacij, 4. Ureditev fašistične države, 5. Korporativno gospodarstvo in politiko, 6. Razno politiko, 7. Politični, gospodarski in narodnostni zemljepis, 8. Vojaško kulturo in 9. Tuje jezike. Razen tega bodo na tej šoli poučevali tudi razne druge predmete, in sicer prvo leto: zgodovino revolucije političnih strank, zgodovino italijanskega cesarstva in kolonizacijo, organizacijo propagande in tehniko časnikaštva. V drugem letu učne dobe pa se bodo dijaki te šole učili imperialne politike sodobnih držav in zakonodaje ter socialne reditve fašizma.

Obenem s to šolo pa bodo v Italiji dobili spet novo uniformo. Slušatelji šole za fašistično vzgojo bodo namreč uniformirani. Nosili bodo fašistični podobno uniformo s posebnim znakom. Uprava šole bo v rokah tajnika fašistične stranke, ki bo vsako leto tudi določil, koliko dijakov sme biti sprejetih v to šolo. Vanjo bodo sprejemali le takšne dijake, ki bodo prestali strogo izpit in pa seveda takšne, ki bodo imeli potrebna priporočila od tajnikov pokrajinskih organizacij fašistične stranke.

Vojaški psi - še danes izborno orožje

Njihovo vrednost so poleg vsega mogočega ostalega orožja tudi preskusili v Španiji

Španska državljanska vojna je imela med drugim tudi ta namen, da se na tem tujem področju preskusi vrednost vsakovrstnega orožja, ki so si ga razne države izdelale za morebitni bodoči odločilni spopad. Tam v Španiji so preskusili Italijani in Nemci svoja letala, svoje tanke, najnovejše strojnice in drugo orožje, o katerem še niso bili trdno prepričani, da bi se v bodoči vojni obneslo. Razna poročila iz Španije državljanske vojne in tudi še poznejša so skušala svetu dokazati, da je vse to moderno orožje prvovrstno in da ni misliti na to, da bi moglo nenadno odpovedati.

Zdaj pa se je zvedelo še, da so v španski državljanski vojni skušali ugotoviti, če imajo vojaški psi v morebitni bodoči vojni sploh še kakšen pomen. Skušnja je dokazala, da ti vojaški psi v morebitni bodoči vojni ne bodo igrali nič manj važno vlogo, kakor so jo v prejšnjih vojnah. V španski vojni so nacionalistični vojniki nekajkrat preskusili vrednost vojaških psov v boju. Posebni oddelki vojakov so odvedli s seboj v prve bojne črte močne volčjake, ki so bili zdresirani za napad. Tako so jih izučili, da niso nikdar zalajali, dokler jim gospodar ni ukazal. Posebno so se izkazali pri nočnih napadih. Vojaki so ponoči spustili volčjake na sovražne straže. Psi so v pravem trenutku navallili na sovražne vojske ter jim pregriznili žile na vratu. Tako so nenadno izginile vse sovražne predstraže, nacionalistična vojska pa je lahko nemoteno nadaljevala s prodorom in je neštetokrat sovražnika iznenadila. Sovražnik namreč ni dobil od svojih predstraž nobenih poročil in je bil zato prepri-

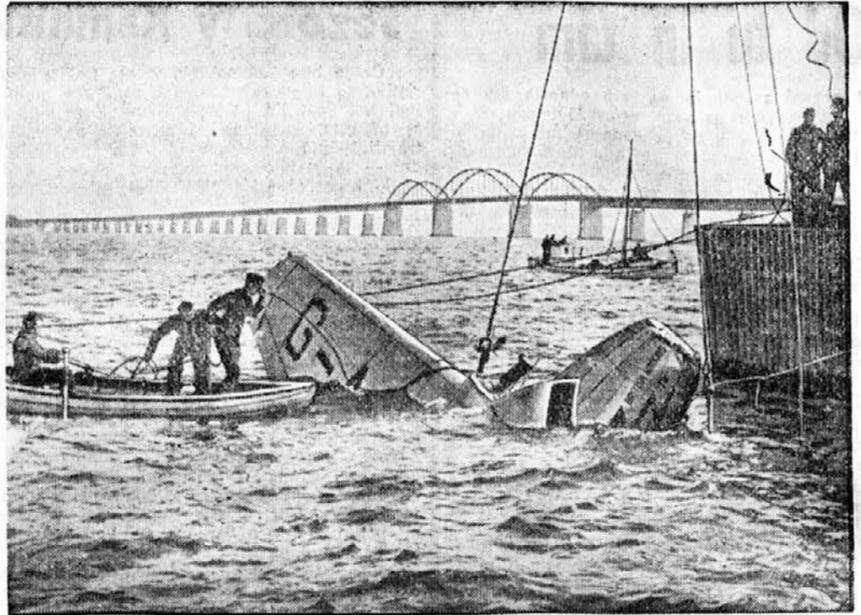
čan, da tudi ni nobenih nevarnosti. Nacionalistični oddelki so tako prišli nemoteno do sovražnih strelnih jarkov, kjer se je začel boj na nož...

... »Spasje« orožje španski vojni ni bilo nekaj novega. Psi so se posebno odlikovali že v španskih osvobodilnih vojnah in pogosto dosegli mnogo večje uspehe kot ostala vojska z orožjem. Tudi Indijanci so kmalu spoznali, kako veliko vlogo igrajo v vojnah prav vojaški psi. Zato so jih tudi sami začeli dresirati v ta namen. Med Španci in Indijanci se je tako začela prava pasja vojna. Tudi tedaj, ko so se na otoku Jamaici začeli upirati črnci, so kolonialne oblasti pripeljale tja velike trope vojaških psov s Kube in z njihovo pomočjo zadušili vstajo črncev.

Zelo priljubljeni so bili vojaški psi v srednjem in v začetku novega veka. Ko je španski kralj zaprosil angleškega kralja za pomoč proti Saracenom, mu je ta poslal 400 krvoločnih psov. Iz tega se najbolje vidi, kako visoko so tedaj cenili to živo orožje.

Kitajci kupujejo v Evropi tračnice

Posebni odbor, ki ga je kitajska vlada poslala v Evropo v zvezi z državnimi nabavami, je pri večjem številu angleških podjetij naročil velike množine tračnic v vrednosti 250.000 funtov šterlingov. Te tračnice bodo porabili za gradnjo nove železniške proge od Cungkinga proti Čunafuju.

Letalo angleške družbe »Imperial Airways«, ki se je v zraku vnelo in padlo pri Sorstremskem mostu v bližini Kodanja v morje. Pilota so rešili, ostali člani posadke in pet potnikov pa je utonilo.

Kaj vse pri ljudeh velja za slaščico

Ljudje navadno še najbolj upoštevajo tista jedila, ki so pri njih v navadi, in pravijo, da boljših ni, vsaj zanje ne. Ponosni so na to, če tujec pohvali kakšno njihovo »specialiteto«, recimo našo kranjsko klobaso. Srbskim kuharjem se gotovo zelo prikupiše, če hvališ njihove čevapčiče ali raznjice. Slava o dunajskem zrezku gre po vsem svetu. Z makaroni in polento pa dobro shajaš v Italiji. Itd. itd.

Zanimivo je vsekakor, kaj bi gostu postavili na mizo recimo Eskimi, Tibetanci, Zulufatri, Kitajci ali pa nekateri drugi narodi, ki jih morda le nekoliko bolj poznamo kot omenjene. O Eskimih pravijo, da so zelo gostoljubni ljudje. Kot največjo slaščico ti postavijo na mizo, če prideš k njim na obisk, še topla in neočiščena čreva morskega psa. Tibetanci jedo najraje staro maslo. Čim starejša je, tem rajše ga imajo. Zato so tudi prepričani, da gosta najbolje postrežejo, če mu ponudijo takšno maslo. Zulufatri ne jedo nikdar svežega mleka. Zlivajo ga v veliko kad, da se tam zasiri. Na skisano mleko pa vedno znova vlivajo sveže mleko. Na nekem otoku v bližini Avstralije žive ljudje, ki najraje jedo pokvarjena jajca. Imajo pač svojevrsten okus. Kitajci bodo postavili pred vas na mizo kot slaščico kos kitovega mesa, garniranega z opičjimi možgani, ali pa na drobne koščke razrezano in seveda primerno pripravljeno kačo. Amerikanci bi gosta morda postregli s kosom ananasa melone. Postavili bi jo na mizo na listu grenke salate in prekrito z majonezo. V Južni Afriki ljudje zelo radi jedo kuhane ali pečene kobilice, pripravljene nekako tako kot pri nas rake.

Različni ljudje, različni okusi in različni jedilci! Mi bi tem ljudem menda lahko voščili samo »dober tek!«.

220 km lukenj v nemško zemljo - zaradi nafte

V Nemčiji so v zadnjem času že na nešteti krajih navrtali zemljo, da bi odkrili nova ležišča nafte. To priča, kako radi bi se iznebili velikih stroškov, ki jih imajo z uvajanjem tega zemeljskega olja iz drugih držav. Poročila o teh vrtnjih ne povedo, če so Nemci tudi res odkrili nove zemeljske zaloge nafte. Nekateri iz tega tudi že sklepajo, da je bilo vse vrtnanje in iskanje več ali manj zastoj. Če bi dolžine vseh lukenj, ki so jih do sedaj v Nemčiji pri iskanju nafte zvrtili na raznih krajih, sešeli, bi dobili nič manj kot 220 km dolg rov, to je približno 22 krat toliko, kolikor znaša razdalja od zemeljskega površja do spodnje meje stratosfere. V Schleswig-Holsteinu so na primer zemljo zvrtili do globine 3818 m. To je tudi največja luknja v evropskem delu zemlje. Najglobljo luknjo na svetu pa so do sedaj izvrtili v Kaliforniji. Segla v globino 4570 metrov.

Zahtevajte povsod naš list!

V angleških vojaških letališčih ima osebje posebne vrste obleko, skozi katero ne morejo strupeni plini, kakršne bodo uporabljali v bodoči »kemistični vojni«.

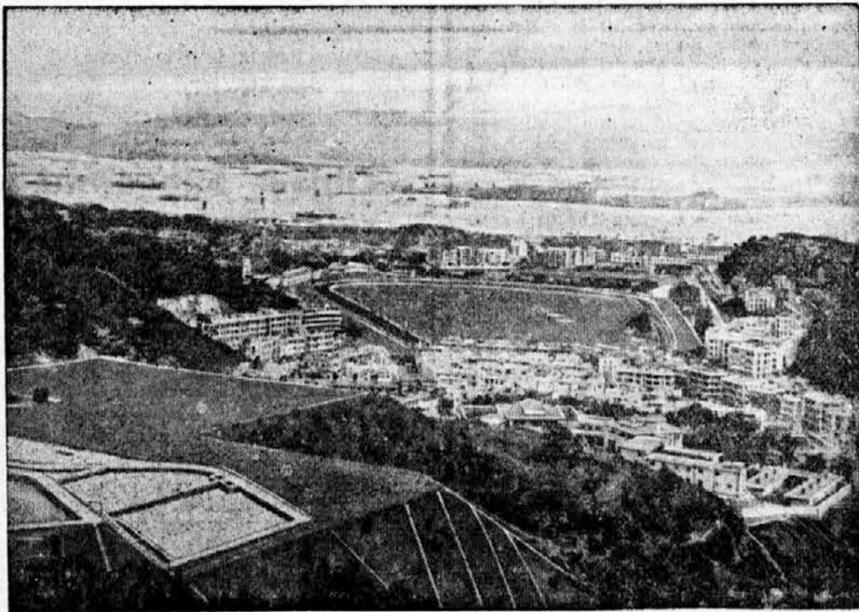
Radio

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 23. avgusta: 12 Pisano polje (plošče) - 12.45 Poročila - 13 Napovedi - 13.30 Salonski kvartet - 14 Napovedi - 18.30 Mladinska ura: Moja knjiga - 19.00 prof. Fr. Vodnik - 18.45 Vesel drobiž (plošče) - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Priradopsni kotiček (g. dr. Joža Herfort) - 19.40 Nac. ura: Lucerna in detelja v našem kmetijstvu (Aja Petrovič) - 20 Musorgski-Rimski Korskovi: Perzijski ples (plošče) - 20.10 Iz življenja na Kitajskem in Japonskem (g. kap. Turnšek) - 20.30 Solistični koncert na violon čelu: g. prof. Cenda Sedlbauer, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek - 21.15 Cimermanov kvartet - 22 Napovedi, poročila - 22.15 Zdaj pa na ples! (plošče), mande pod vodstvom Ernesta Ansermenta

Četrtek, 24. avgusta: 12 Eksotične glasbene slike (plošče) - 12.45 Poročila - 13 Napovedi - 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra - 14 Napovedi - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Deset minut zabave - 19.40 Nac. ura: Predavanje ministrstva za ljudsko tel. vzgojo - 20 Joh. Strauss: Četvorka iz opere Netopir (plošče) - 20.10 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) - 20.30 Klavirski koncert, g. Maks Benarjoe - 21.15 Reprodukcijski sinfonijski koncert Dvorakovih del - 22 Napovedi, poročila - 22.15 Ura plesne glasbe (Radijski orkester).

Petek, 25. avgusta: 12 Slovenska pesem (plošče) - 12.45 Poročila - 13 Napovedi - 13.30 Opoldanski koncert Radijskega orkestra - 14 Napovedi - 19 Napovedi, poročila - 19.30 Zanimivosti - 19.40 Nac. ura - 20 Smetana: Libuša, uvertura (plošče) - 20.10 Ženska ura: Ali naj gre dekle v gospodinjstvo šolo (gdč. Lojzka Blatnik) - 20.30 Violinski koncert, g. Uroš Prevorsek, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek - 21.15 Koncert Radijskega orkestra - 22 Napovedi, poročila - 23.30 Angleške plošče.

Pogled na pristanišče mesta Honkong, ki je angleška kolonija. Japonci se pripravljajo, da tudi nad tem mestom uvedejo zaporo. Pravijo, da hočejo na ta način preprečiti, da bi Angličji skozi to mesto pošiljali pomoč kitajskemu maršalu Cankajsku.

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

Ozdravil sem mu ravnotako prijazno, rekoč:

Potem sem jo naglo ubiral dalje, dokler nisem zaslišal v daljavi pasjega laježa ter zagledal nekaj luči.

Bila je arabka vas ob robu polja.

Nisem vedel, ali naj bi se ji bil ognil, ali bi šel po cesti mimo hiš. Lahko da se mi ne ba tam nič zgodilo in si bom mogel kaj kupiti za pod zob.

Ali celo tam prenočiti? ...

Misel na počitek kje na elami ali na prepogji je bila prezapeljiva, da bi jo bil mogel dobiti kar takoj. Zdaj, ko sta mi počitek in zavetje migala od blizu, sem šele začutil, kako sem truden in vsega dobrega potreben ...

Premišljal sem se in odločil tako dolgo, dokler nisem nenadno zagledal pred sabo skupino Arabcev, ki so mi naglo hiteli nasproti. V rokah so nosili gorjace, kakor da gredo pobijati ...

Bilo je prepozno, da bi se jim mogel akriti.

Naglo se obrnem nazaj in hočem planiti v grmovje, tedaj pa vidim, da na vseh straneh rasejo iz tal temne postave z arabekimi oglavnici, z mrkimi očmi, z dvignjenimi palicami ...

Bil sem obkraljen od vseh strani. Kaj zdaj?

Ta misel mi je bliskoma šinila po glavi. A še preden sem si odgovoril, me je že premagal občutek, da se moram braniti in rešiti.

Bliskovito se poženem z vso silo skozi živi obroč, ki me je obdajal in se tesnil okoli mene. Toda nisem videl, da je še za mano razcapan arabekski pastir, ki se mi je neopaženo približal. Nenadno me je udaril z gorjaco po glavi.

Zgrudil sem se in gledal nekaj časa svetle zvezde, vendar sem bil še vedno pri zavesti. Spet sem hotel planiti pokoncu, toda nisem se mogel več braniti Arabcem. Bilo jih je preveč, kakor deset psov na pol zajca.

V hipu so mi vzeli bajonet, me potlačili in mi roki zvezali na hrbtu.

Medtem se je zbralo na cesti arabeko gnezdo: ženske, otroci, starci. Še peov ni manjkalo, in veči so dajali duška svojemu veselju z velikim vpitjem, tako, da bi bil še jaz, ki mu je na to veljalo, kmalu oglušel.

Ko sem jaz ležal na tleh, so se Arabci nekaj posvetovali. Nisem jih nič razumel, vendar sem sklepal, da me mislijo

peljati na najbližjo žandarmerijsko postajo, zakaj kazali so z roko proti severu in nekaj takega govorili.

Dva močna Arabca me vzdigneta in odzveneta kakor vola. Nisem dosti vedel, kam gremo. Bilo mi je tudi precej vseeno ...

Med potjo me je eden, ki sem ga bil v spopadu malo opresnil, in mi je tekla kri po taci, neprenehoma bezal z gorjaco in dajal duška svojemu umazanemu srcu s tem, da me je pošteno sunil, kadar sem le za korak zaostajal. Stisnil sem zobe in potrpel. Glava mi je brnela ko panj.

Ko smo bili že pecej od nesrečnega kraja, kjer so me bili Arabci ujeli, sem se odločil, da sam nisem vedel kako in kdaj.

Bliskovito sem se izpulil, se obrnil ter sunil najbližnjega z nožo v trebuh, da je padel po tleh. Izrabil sem presečenost drugega Arabca in zbežal v grmovje, čeprav sem imel zvezane roke. Spotikal sem se in opotekal v temi, a tekel sem toliko časa, dokler se nisem popolnoma zdelan zgrudil na tla.

Med oddihom sem si ekušal sneti vezi, a najsi sem še tako napejal moči, sem videl, da jih ne bom mogel pretrgati. Arabci so me dobro zvezali. Ni šlo in ni šlo.

Potem sem se spomnil stare indijanske modrosti, da se je v knjigah marsikdo rešil s tem, da je drgnil vrvi ob ostro skalo. Ker skale ni bilo nikjer, sem si poiskal velik kamen. Precej časa sem

se trudil, da sem našel ostrino in vrvi predrgnil ter pretrgal.

Čez nekaj minut sem bil spet prost. Roke sem imel vse otekle in krvave, toda oddahnil sem si: Arabcev nisem več čutil za seboj, vendar pa sem šel naprej z veliko previdnostjo, ker nisem imel za obrambo nič drugega več, kakor le žepni nož. Niti na cesto si nisem upal več pogledati.

Kar naprej sem se plazil po grmovju. Afrika me je bila že marsičesa naučila.

Taval sem tako vso noč, begal sem in tja, dokler se ni začelo daniti.

Na vzhodu se je oglašala zarja ne vem katerega dne, kar sem bil begunec. Zdelo se mi je že tako neskočno dolgo, kakor da moje legionarjenje sploh ni bilo nikdar res.

Cakal sem dneva težko, rad bi se bil razgledal, kam sem po tem dolgem beganju že prišel in če je morje že blizu ...

Nenadno se mi je zazdelo, da slišim glas vojaške trobente, ki poje legionarjem.

Nisem vedel, ali sem čisto zblaznel ali kaj.

Prestrašen in zmešan si stiskan glavo, da bi se predramil.

Ni se moči motiti: trobenta poje jutranji spev!

Planem iz grmovja na cesto, se oziram, gledam na vse strani.

Nenadno me vrže nazaj in z grozo zamrmram:

»Prekleti prividi!«

Ni bil privid in ni bila fatamorgana. Pol ure pred mano se je ob cesti dvigala - Saída, vsa bela in svetla v jutranjem soncu.

Tri dni sem begal in trpel ter pod žgocim afriškim soncem blodil v krogu ter namesto do morja prišel pod ozidje vojašnice, iz katere sem bil pobegnil.

Kaj takega se človeku lahko zgodi samo v Afriki ... Legija očitno ni mogla biti brez mene.

Zdaj se norčujem, a tisto uro mi ni bila do šale. Bilo mi je, da bi se zjokal, ko mi je na ušesa udarjal klic trobentača, ki je vabil tovarise na vsakdanje opravilo. Tovariše, ki sem bil prepričan, da jih ne bom nikdar več videl ...

Ves obupan sem sedel na tla in začel premišljevat, kaj so mi koristili vsi napori, vse nevarnosti, ki sem jih prestal. Tovariši so ostali v Legiji, trdo so moralni eksercirati, prenašati so morali vse preganjanje. Toda medtem ko eva se mi dva z Rihterjem lačna, premočena prezebla, v večnem strahu pred zasedovalci in o skrbeh o izidu bega, z zateklimi, ozuljenimi krvavimi nogami potikala dolge dneve po trnjevem grmovju, ter bežala pred Arabci, so tovarishi po izpolnjeni ndolžnosti imeli pred sabo pogrnjeno mizo, imeli so čisto posteljo, kamor so brez skrbi legli na počitek.

Bridko je bilo pod zidovi Saide spoznanje, da sem se premalo premišljevalo lotil tega načrta. Nič boljši ni bil pa tovarishi. Tudi on je imel premalo izkušenj za beg iz Legije ...